

LAURITZ TUXEN

PROFESSOR TUXEN har ikke givet sin Udstilling Betegnelsen „retrospektiv“, skønt den rummer Arbejder fra forskellige Perioder helt tilbage til 1870. Man tør vel deraf slutte, at den ikke i nogen Maade er ment som et Tilbageblik eller et typisk Udtryk for hans Produktion indtil nu; den kan vel knap engang kaldes særlig repræsentativ; en hel Side af Kunstnerens Virksomhed er næsten ikke repræsenteret; men den har ved sit i høj Grad forskelligartede, uofficielle, tilsyneladende tilfældige Indhold faaet noget overordentlig indtagende, en vis Friskhed og godt Humør, der gør, at man aldeles taber Lysten til al Kritik, om overhovedet Kritik vilde være paa sin Plads overfor en Kunstner, der forlængst er ude over al Usikkerhed og alle Forsøg; der nøje ved, hvad han vil, og kan det. Man kan kun se paa det ganske umiddelbart, glæde sig over det meste, ærgre sig over et og andet, og forresten hengive sig til de mangeartede Stemninger som Lejligheden fremkalder.

Der er søgt mange Ting om den Periode i dansk Kunst hvortil Tuxen hører, den der havde sit Udspring i Bonnats Atelier, der dyrkede Valeurmaleriet, den brede Pensel osv., og der har ikke manglet Opposition imod den; med en ejendommelig Distinktion har man villet indrømme den historisk Berettigelse men ikke kunstnerisk. Hvad der menes hermed er ikke ganske klart; at en Ting har historisk Berettigelse kan vel kun betyde, at den har været til og altsaa er Objekt for Historien, hvad der i og for sig intet har at gøre med Berettigelse af nogen Art.

Om nu imidlertid den „fable convenue“, som man kalder Historien, finder denne Periode berettiget eller ikke, den har dog sin Interesse, og naar man, som ved denne Udstilling, igen stilles Ansigt til Ansigt med den, giver den Anledning til adskillige Betragtninger.

Der kan neppe være nogen Tvivl om, at den repræsenterer den eneste virkelige Indstrømning af fransk Kunst i dansk, der har fundet Sted siden Eckersbergs Tid. Den samme Bonnat, der fra St. Gérômes Halshugning og Jobs Fortvivlelse til 5 Francs Timen (som Huysmans kaldte det) har udviklet sig til højofficiel Fremstiller af præsidential Kedsomhed til en Million om Aaret, var og er utvivlsomt en ægte Repræsentant for fransk Aand og Kunst, omend ikke for den Side af den, der tiltaler os mest. Den Gang var fransk Kunst endnu ikke blevet en Eksportartikel med dertil hørende Forfalskning, som den er nu; den der kom til Paris var sikker paa at faa den ægte Vare.

Paa hans Atelier var det, hvor mærkelig det end lyder, virkelig Franskmand der arbejdede,

der mødtes i Begejstring for „Don Diego“, og der skaffede le père Bonnat den Popularitet, som han trods alt endnu nyder, og der gør, at Kunstnerne hvert Aar efter det berømte bal des quat'arts paa Hjemturen om Morgenens ned gennem champs élysées gør en Afstikker til hans Hus og som en ganske vist temmelig tvivlsom Æresbevisning afsynger „les pompiers“ under hans Balkon.

Men meget har forandret sig siden den Gang. Nutildags vilde det være forbundet med alvorlige Vanskeligheder at finde en autentisk Franskmand paa nogen af Paris' Malerskoler, naar undtages l'école des Beaux-Arts hvor Udlændinge ikke mere optages. Det maa dog bemærkes, at der er en Undtagelse for Danske. Napoleon fast-

nu opstod en hel Række af-ismer, hvoraf hver enkelt var glemt for den næste, endnu før Lærredene var tørre. Atelierer aabnedes paa alle Kanter udstyret paa en Maade, der kunde tilfredsstille enhver Smag. Og her saa man, som f. Eks. paa den ogsaa herhjemme berømte Matisses Atelier, Skarer af unge Malere fra Norge, Rusland, Balkanstaterne og andre Egne i Europas Periferi, der under en tysk Massiers Ledelse bildte sig ind, at de studerede fransk Kunst.

Den Kreds af Malere, der endnu er de bedste og mest typiske Repræsentanter for den franske Kunst, er netop den Generation der er jævaldrende med Prof. Tuxen og er udgaaet fra de samme Steder som han. De egentlige Impressionister er, med en enkelt Undtagelse, døde; deres nærmeste Arvtagere, Mænd som Bonnard, Vuillard o. a., er med alle deres gode Egenskaber dog paa et Sidespor; den bedste franske Tradition, der fra de store Renaissance-mestrefører over Ingres og Delacroix til Courbet og Manet; den lever i en Mand som Cottet og i Malerne af hans Kreds, Lucien Simon, Jacques Blanche, René Ménard og enkelte af deres Elever hvis Navne endnu er fuldstændig ukendte. Denne Strømning har Prof. Tuxen ført ind i dansk Kunst i højere Grad end nogen af sine samtidige; Krøyers udflydende Veghed har aldrig haft noget Tilknyningspunkt i fransk Kunst, snarere maaske i engelsk.

Selv i denne Udstilling hvis Sammensætning, som sagt, vistnok er noget tilfældig, ser man tydelig Udspringet, mest i Modelstudierne der er blevet til paa Atelieret, men ogsaa i det store „Trankogning“ fra 1880, der er aldeles Bonnatsk i sin brune Undermaling og i sin særlige Teknik, den Bonnat endnu den Dag i Dag anvender i sine Baggrunde.

Fra samme Tid stammer antagelig de nydelige smaa Kopier efter v. d. Neer, Velasquez, Delacroix o. a.; de har i deres lette Antydning hele Originalernes Karakter. — Langt det overvejende Antal af de udstillede Billeder er Studier fra Skagen, og man tør maaske antage, at det er dem der har ligget Kunstnerens Hjerter nærmest, nærmere i alt Fald end de officielle Billeder man kender andetsteds fra; at de er et bedre Udtryk for hans virkelige Natur, hvor den kan ytre sig i fuld Frihed. Det kan ikke nægtes, at de fleste af disse Billeder langt overgaar de første i Friskhed og umiddelbar Farveskønhed; de har gennemløbet den samme Udvikling som de tilsvarende franske: fra Bonnats brunsorte Asfaltteknik til de brede rolige Lokaltonebestemte Farvekarakter. Det er ejendommeligt at se, i hvor høj Grad han har bevaret Følgen med de samtidige Franskmand.

Med mindre det skyldes en bestemt og bevidst Paavirkning, er det overraskende i en Række Billeder fra de senere Aar at finde aldeles den samme Stræben som hos René Ménard, der ellers staar Tuxen saa temmelig fjernt. Det gælder de

LAURITZ TUXEN: HJEMVENDEN FRA KLAPJAGTEN

satte en Gang, formodentlig i Taknemlighed mod det eneste Land i Europa der aldrig havde ført Krig mod ham, at Skolens Atelierer altid skulde staa aabne for Danske, men der er næppe mange, der har benyttet sig af denne Generositet. De Danske søger andre Steder hen.

Nu traf det sig imidlertid saadan, at den værdifuldste Retning i den Generations Kunst, de egentlige Impressionister, slet ikke gav sig af med Undervisning; de fleste af dem levede paa Landet og er maaske de, blandt alle Tidens Malere, der har hengivet sig mest udelukkende og med den største Flid til deres Kunst alene. De havde hverken Tid eller Lyst til at holde Atelierer; dette besørgede foruden Bonnat af mere ukendte Hæderligheder; det er Akademierne Julians og Colarossis gyldne Tid.

Men der oprandt en ny Periode. Impressionisterne havde gjort fransk Kunst berømt i hele Europa, og nu strømmede man til fra alle Kanter for at lære; fra da af begyndte den mærkelige Tilstand som varer fremdeles. Den uhyre Efterfølgelse efter Lærdom maatte tilfredsstilles, og